

PAMFIL BILȚIU

S-a stins vioara fermecată a artistului nepereche Ștefan Petreuş (1940 – 2022) In memoriam

Vestea plecării neașteptate a atât de prețuitului și popularului artist violonist al Maramureșului ne-a întristat până în străfundurile ființei noastre pe toți iubitorii de folclor și, mai ales, pe noi, cei care am avut privilegiul să-i fim colaboratori. Ne împăcăm greu cu gândul că artistul viguros, vituoz al viorii, care, uitând de anii ce l-au încărcat, dădea ghera de foc viorii sale la fel ca-n tinerețe, nu mai este printre noi.

Ștefan Petreuş s-a născut la 3 martie 1940, în satul Glod, comuna Strâmtura, județul Maramureș, fiind cu patru ani mai mare decât fratele său Ion, cu care a format un duet strălucit, dar de care s-a despărțit în urmă cu două decenii. Talentul său s-a întrevăzut de la o vârstă fragedă. Înainte de șase ani, părinții i-au pus vioara în mână. Și încă de pe atunci zicea la ceatăra două, trei melodii.

Ca violonist a profesat în „Orchestra de Muzică populară” a Ansamblului „Maramureșul” din Baia Mare, iar în 1967 a cântat în acest ansamblu împreună cu fratele său. Cu acest ansamblu, dar și cu Ansamblul Național „Transilvania” și alte ansambluri, a dat numeroase concerte în țară și peste hotare. Au debutat la radio și în televiziune încă din 1968, iar un an mai târziu au scos un disc.

Când am însoțit ansambluri cu Frații Petreuş în unele orașe ale țării, văzând costumele populare ale zonei, mă întrebau toți: „Au venit Frații Petreuş?” Da, mă întrebau pentru că erau capete de afiș și dădeau valențe de vârf spectacolelor. Iar unii spectatori ne spuneau, după coborârea cortinei, „Petreuşii sunt nemaipomeniți”.

Cu Ștefan Petreuş a plecat legenda fraților atât de îndrăgiți, de o popularitate inegalabilă, care, câtă vreme au activat, au bucurat oare câte sute de mii, dacă nu, milioane de suflete, dacă avem în vedere că horile și jocurile lor au făcut înconjurul pământului românesc și au pătruns pe multe meridiane ale lumii.

Stând de vorbă, odată, maestrul ne-a povestit că este bucuros că a scos Maramureșul și valorile perene ale folclorului maramureșean pe întreg cuprinsul țării și în lume și ne-a povestit impresii de la succesele răsunătoare înregistrate în Bulgaria, Iugoslavia, Belgia, Olanda, Egipt, Sudan, Italia, China și multe altele.

Ștefan Petreuş a fost un profesionist desăvârșit. Când îl întrebam cum mai merge cetera, ne răspundea „Cum nu se poate mai bine. Cum vedeți nu-i o ceteră sclipitoare, dar sunetul ei este de aur, cu ea la cântat nu am avut treabă.” Stând de vorbă ne-a mărturisit că nu a preferat doba din trioul maramureșean, ci doar zongora, strunită de fratele lui, împreună cu vocea splendidă a lui Ion. Era convins că nu există pe lume instrument mai frumos și mai duios ca glasul omenesc.

Frații Petreuş; Foto: colecția Andrei PETREUȘ

Frații Petreuş au avut un repertoriu de hori și jocuri deosebit de impresionante prin frumusețea melodiilor și a textelor, așa cum le-au zămislit moșii și strămoșii lor, din care se revarsă talentul și inteligența poporului: „Pă ulița mândrii mele,/ N-am de mărs da tot oi mere.” Cântecul fraților Petreuş au făcut să coboare în sufletele spectatorilor liniștea, pacea, bucuria și veselia: „Dusu-m-am la mândra-n șopru,/ Mi-o mâncat șoarecii clopu/ Și-o șopârlă o opincă/ Și-am rămas fără nimică./ N-are mândra paie-n cap,/ De câte ori m-o țucat./ N-are mândra paie-n șură,/ De câte ori mi-o dat gură.” Impresionau cu horea „Maramureș, plai cu flori”, veritabil elogiul adus meleagurilor lor dragi: „Maramureș te-oi hori,/ Câte zile oi trăi,/ Ești cel mai frumos din lume/ Și ai cel mai frumos nume.”

În spectacolele fraților, prin care au ostit suflete și-au vindecat răni, Ștefan avea momentul său solistic. Tăia răsuflarea cu învârtitele sale maramureșene, pline de vigoare, prin care își dovedea din plin talentul. Eram odată într-un juriu interjudețean la Festivalul „Cântarea României”. Într-o pauză compozitorul Florin Comișel mi-a mărturisit: „Frații Petreuş pot merge să cânte oriunde în țară și în lume. Cu vigoarea și talentul lor inegalabil cuceresc și magnetizează, pur și simplu, publicul. Duetul lor este unicat și dovedesc cât de frumos este folclorul maramureșean. Și ei au știut cum să aleagă perlele lui.”

Îmi aduc aminte cât era de supărat când s-a despărțit de fratele său Ion. Mi-a zis „S-a rupt jumătate din mine.” Dar momentul nu l-a doborât. Și-a refăcut duetul cu fiul său Andrei, ca să nu moară legenda fraților, pentru ca horile și jocurile lor să bucure pe mai departe inimi și suflete. Ștefan a cântat cât a trăit. Mi-a dat de înțeles că o pasiune atât de arzătoare precum cea pentru valorile folclorice nu moare niciodată.

Ștefan Petreuş a fost și un om de caracter, beneficiar al unei omenii neaoșe maramureșene, de esență țărănească. L-au caracterizat modestia și calitatea de artist popular, lăsând deoparte înfumurarea și ifosele pe care le descoperim adesea la marile vedete. Și astfel de calitate l-au făcut mult îndrăgit și stimat de toți.

Frații Petreuş au fost emblematici pentru Maramureș. Ei au creat un curent, căci după ei au apărut „mai mulți frați interpreți” care le-au abordat stilul lor fără a le întrece talentul și verva spirituală.

Ștefan Petreuş a trecut în lumea umbrelor. Despre el se va vorbi, de acum, la trecut,

Frații Petreuş; Foto: colecția Andrei PETREUȘ

Frații Petreuş; Foto: colecția Andrei PETREUȘ

dar, în istoria culturii maramureșene, numele lor stau înscrise cu litere de aur. Dacă vreodată cineva va scrie o monografie a satului Glod, va trebui să consemneze pe pagini de carte: „Au fost odată doi frați artiști care și-au tras seva din pământul acestui sat și acești frați nu au semănat și nici nu vor semăna vreodată cu nimeni.”